

Sisäministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

hare@intermin.fi
maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kausityöstä ja yritysten sisällä siirtyvistä johtajista, asiantuntijoista ja palkatuista harjoittelijoista sekä eräistä näihin liittyvistä laeista

Sisäministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kausityöstä ja yritysten sisällä siirtyvistä johtajista, asiantuntijoista ja palkatuista harjoittelijoista sekä eräistä näihin liittyvistä laeista. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kaksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä: Direktiivi (2014/36/EU) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten (jäljempänä kausityöntekijädirektiivi) ja Direktiivi (2014/66/EU) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (jäljempänä IT-direktiivi). Kausityöntekijädirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 30.9.2016 ja ICT-direktiivi 29.11.2016.

Kausityödirektiivi

Kausityöntekijädirektiiviä sovelletaan kolmansien maiden kansalaisiin, jotka asuvat EU-jäsenvaltioiden ulkopuolella ja jotka hakevat pääsyä jäsenvaltion alueelle työskennelläkseen kausityöntekijöinä. Kolmansien maiden kansalaisilla tarkoitetaan muita kuin EU-jäsenvaltioiden tai liikkumisoikeuden osalta heidän rinnastettavien maiden kansalaisia.

Kausityönteon maahantuloedellytykset on jaoteltu oleskelun keston perusteella kahteen eri kategoriaan, alle 90 päivän ja yli 90 päivän oleskeluun. Henkilölle myönnetään Schengen-viisumi, jos hän tulee alle 90 päiväksi kausityöhön viisumivollisesta maasta. Henkilölle myönnetään kausityölupa, jos hän tulee yli 90 päiväksi.

Kausiluontoinen toiminta on kausittaisiin olosuhteisiin liittyvä toistuva tai tiettyyn aikaan vuodesta tapahtuva toiminta, jolloin työvoimaa tarvitaan huomattavasti enemmän kuin tavallisesti käynnissä olevassa toiminnassa.

Suomessa kausityöntekijät keskittyvät erityisesti maa- ja puutarhatalouden alalle, ts. marjojen, hedelmien, erikoiskasvien, juuresten tai vihannesten poimintaan tai korjuuseen tai turkis-tarhatyöhön. Kausityöntekijät muodostavat lähes kolmasosan maatalouden työpaikoista, ja kausityöntekijöillä on merkittävä osuus myös matkailualan sesonkiluonteisen työvoimatarpeen turvaamisessa. Suomessa osa marjanpoiminnasta on luonnonmarjapoimintaa: mustikka, puolukka ja hilla. Kausityöntekijädirektiiviä ei sovelleta luonnonmarjapoimintaan, koska direktiivi edellyttää työsuhdetta työnantajan ja työntekijän välillä.

Kausityöntekijää on kohdeltava yhdenvertaisesti sen jäsenvaltion kansalaisen kanssa, jossa työ suoritetaan. Yhdenvertaisen kohtelun vaatimus koskee eläkkeitä, perhe-etuuksia, työtapa-turma- ja ammattitautivakuutusta, työttömyysturvaa, julkisia terveyspalveluja ja sairausva-kuutusta.

ICT-direktiivi

ICT-direktiivi koskee kolmannelta maasta Euroopan unionin alueelle saman yrityksen palveluksessa lähetettävien johtajien, asiantuntijoiden ja harjoittelijoiden maahantuloedellytyksiä ja oikeuksia. Oleskelun enimmäiskesto olisi johtajille ja asiantuntijoilla kolme vuotta ja harjoittelijoilla yksi vuosi. Kyseessä on lyhytaikainen (alle 90 vrk) tai pitkäaikainen (yli 90 vrk) liikkuvuus.

ICT-luvan haltijoilla on yhtäläiset oikeudet suomalaisten työntekijöiden kanssa. Merkittävin muutos nykytilaan liittyy direktiivin jäsenvaltiosta toiseen siirtymistä koskeviin säännöksiin. Yhden jäsenvaltion myöntämään lupaan perustuvaa työskentelyä Suomessa tai muussa jäsenvaltiossa ei voimassaolevaan Suomen tai EU-lainsäädäntöön sisälly.

Kuntaliiton kommentit

Sekä kausityöntekijädirektiiviin että ICT-direktiiviin liittyvä yhdenvertainen kohtelu tarkoittaa sitä, että direktiivien tarkoittamilla henkilöillä on oikeus asumiseen perustuviin etuuksiin, vaikka heitä ei pidettäisi Suomessa asuvina.

Kausityöntekijällä on työnteko-oikeutensa vuoksi Suomessa yhtäläiset oikeudet suomalaisen työntekijän kanssa, mikä tarkoittaa, että hänellä on oikeus kunnallisiin sosiaali- ja terveystalveluihin. Kausityöntekijöiden sairaanhoito-oikeus laajenee: kausityöntekijän ei äkillisen sairastumisen tai onnettomuuden varalta tarvitse ottaa kallista vakuutusta, vaan hän voi luottaa tulevasta hoidetuksi Suomen terveydenhuoltojärjestelmässä. Tämä lisää terveydenhuollon kustannuksia niissä kunnissa ja kuntayhtymissä, joissa kausityöntekijät oleskelevat. Terveydenhuollon kustannuksia ei luonnoksessa ole arvioitu riittävästi.

Kuntaliitto katsoo, että kausityöntekijöille ja yritysten sisällä siirtyville työntekijöille järjestettävistä peruspalveluista, erityisesti sosiaali- ja terveystalveluista aiheutuvista kustannuksista on vastuussa valtio täysimääräisesti silloin, kun palveluiden lakisääteinen järjestämis- ja kustannusvastuu on kunnilla. Huomioitava on myös se, että kausityöntekijät eivät ole kotikuntalain (201/1994) perusteella kunnan asukkaita, valtionosuus peruspalveluihin ei kohdistu kuntaan.

Sisäisen siirron saaneen henkilön perheenjäsenten oleskeluluvat tulevat perheenyhdistämisdirektiivin (2003/86/EY) mukaisesti. Koska kunnan on järjestettävä perusopetus, tästä voi tulla lisäkustannuksia, jotka valtion tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Lopuksi

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi käsitellään sitä, tulisiko direktiivit panna täytäntöön ulkomaalaislakia muuttamalla vai säätämällä erillislait. Lain soveltajan kannalta olisi tarkoituksenmukaista, jos kaikki ulkomaalaisten maahantuloa koskevat säännökset olisivat samassa laissa. Sisäministeriö on kuitenkin tarkasti ja hyvin perustellut sitä, miksei direktiivien säännösten sisällyttäminen ulkomaalaislakiin ole käytännössä mahdollista. Myös Kuntaliitto pitää erillislakien säätämistä tarkoituksenmukaisena.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
Johtaja, sosiaali- ja terveystalvelsikkö

Sami Uotinen
Johtava lakimies